

**TÜRKİYE'DE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA EĞİTİMİNİN
ÖĞRETİM PROGRAMLARINDAKİ YERİ:
İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİM KADEMELERİ**

Editörler

Doç. Dr. Esra KIZILAY

Doç. Dr. Mustafa HAMALOSMANOĞLU

...Geleceğin Fikirleri...

TÜRKİYE'DE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA EĞİTİMİNİN
ÖĞRETİM PROGRAMLARINDAKİ YERİ:
İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİM KADEMELERİ

Editörler:

Doç. Dr. Esra KIZILAY

Doç. Dr. Mustafa HAMALOSMANOĞLU

Yazarlar:

Rabia ASAL ÖZKAN - Bahadır NAMDAR - Fulden GÜLER NALBANTOĞLU -
Hasret NUHOĞLU - Esra KIZILAY - Elif ATABEK YİĞİT - Fatime BALKAN KIYICI
Fikriye SANDAL - Aslı SAYLAN KIRMIZIGÜL - Mustafa HAMALOSMANOĞLU
Zübeyde TECİMER ALTINEL - Özlem KORAY - Ayşegül OĞUZ NAMDAR -
Mustafa ÇEVİK - Nasser MANSOUR - Merve Lütfiye ŞENTÜRK -
Ali Can YÜKSEK - Ahmet GÖKMEN - Ferhat KARAKAYA -
Selçuk ARIK - Mehmet YILMAZ - Galip ÖNER

ISBN: 978-625-98565-5-1

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'ne aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Sayın okuyucularımız, bandrolsüz yayınları satın almamanızı diliyoruz.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

Yayın Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Abdulkadir EMİROĞLU

Baskı: Ankara | Mayıs, 2024

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetkeyayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

Baskı: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1 Yenimahalle/ANKARA,

Tel: 0 312 395 85 71

Matbaa Sertifika No: 47479

TÜRKİYE'DE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA EĞİTİMİNİN ÖĞRETİM PROGRAMLARINDAKİ YERİ: İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİM KADEMELERİ

Editörler

Doç. Dr. Esra KIZILAY
Doç. Dr. Mustafa HAMALOSMANOĞLU

Yazarlar

Arş. Gör. Rabia ASAL ÖZKAN
Doç. Dr. Bahadır NAMDAR
Dr. Öğr. Üyesi Fulden GÜLER NALBANTOĞLU
Prof. Dr. Hasret NUHOĞLU
Doç. Dr. Esra KIZILAY
Doç. Dr. Elif ATABEK YİĞİT
Prof. Dr. Fatime BALKAN KIYICI
Fikriye SANDAL
Doç. Dr. Aslı SAYLAN KIRMIZIGÜL
Doç. Dr. Mustafa HAMALOSMANOĞLU
Zübeyde TECİMER ALTINEL
Prof. Dr. Özlem KORAY
Doç. Dr. Ayşegül OĞUZ NAMDAR
Doç. Dr. Mustafa ÇEVİK
Prof. Dr. Nasser MANSOUR
Dr. Öğr. Üyesi Merve Lutfiye ŞENTÜRK
Ali Can YÜKSEK
Doç. Dr. Ahmet GÖKMEN
Doç. Dr. Ferhat KARAKAYA
Doç. Dr. Şelçuk ARIK
Prof. Dr. Mehmet YILMAZ
Doç. Dr. Galip ÖNER

Bölümler ve Yazarlar

- Editörler** Doç Dr. Esra KIZILAY
Doç Dr. Mustafa HAMALOSMANOĞLU
- 1. Bölüm** **Yoksulluğa Son ve Açlığa Son Amaçlarının Öğretim Programlarındaki Yeri**
Arş. Gör. Rabia ASAL ÖZKAN, *Erciyes Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0003-1371-6203
- 2. Bölüm** **Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam Amacının Öğretim Programlarındaki yeri**
Doç. Dr. Bahadır NAMDAR, *Ege Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0002-5076-6034
Dr. Öğr. Üyesi Fulden GÜLER NALBANTOĞLU, *ege Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0002-1233-6666
- 3. Bölüm** **Nitelikli Eğitim Amacının Öğretim Programlarındaki Yeri**
Prof. Dr. Hasret NUHOĞLU, *Marmara Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0002-9985-4203
- 4. Bölüm** **Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Amacının Öğretim Programlarındaki Yeri**
Doç. Dr. Esra KIZILAY, *Erciyes Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-8329-0186
- 5. Bölüm** **Temiz Su ve Sanitasyon Amacının Öğretim Programlarındaki Yeri**
Doç. Dr. Elif ATABEK YİĞİT, *Sakarya Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-7792-2204
Prof. Dr. Fatıme BALKAN KIYICI, *Sakarya Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0002-4407-8307
- 6. Bölüm** **Erişilebilir ve Temiz Enerji Amacının Öğretim Programlarındaki Yeri**
Fikriye SANDAL, *Erciyes Üniversitesi*
ORCID ID: 0009-0005-1856-9056
Doç. Dr. Aslı SAYLAN KIRMIZIGÜL, *Erciyes Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-5678-8050
- 7. Bölüm** **İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme Amacının Öğretim Programlarındaki Yeri**
Doç. Dr. Mustafa HAMALOSMANOĞLU, *Erciyes Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0002-1126-0268
Zübeyde TECİMER ALTINEL, *Erciyes Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-7535-1866
- 8. Bölüm** **Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Amacının Öğretim Programlarındaki Yeri**
Prof. Dr. Özlem KORAY, *Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0003-1804-0871

- 9. Bölüm** **Eşitsizliklerin Azaltılması Amacının Öğretim Programlarındaki Yeri**
Doç. Dr. Ayşegül OĞUZ NAMDAR, *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0002-6853-8507
- 10. Bölüm** **Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar Amacının Öğretim Programlarındaki Yeri**
Doç. Dr. Mustafa ÇEVİK, *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-5064-6983
Prof. Dr. Nasser MANSOUR, *Qatar Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-5707-7373
- 11. Bölüm** **Sorumlu Üretim ve Tüketim Amacının Öğretim Programlarındaki Yeri**
Dr. Öğr. Üyesi Merve Lütfiye ŞENTÜRK, *Süleyman Demirel Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-9201-2006
- 12. Bölüm** **İklim Eylemi Amacının Öğretim Programlarındaki Yeri**
Ali Can Yüksek, *Gazi Üniversitesi*
ORCID ID: 0009-0008-7638-6823
Doç. Dr. Ahmet GÖKMEN, *Gazi Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-9268-7812
- 13. Bölüm** **Sudaki Yaşam Amacının Öğretim Programlarındaki Yeri**
Doç. Dr. Ferhat KARAKAYA, *Yozgat Bozok Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-5448-2226
Doç. Dr. Selçuk ARIK, *Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0003-4496-8104
Prof. Dr. Mehmet YILMAZ, *Gazi Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-6700-6579
- 14. Bölüm** **Karasal Yaşam Amacının Öğretim Programlarındaki Yeri**
Doç. Dr. Selçuk ARIK, *Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0003-4496-8104
Doç. Dr. Ferhat KARAKAYA, *Yozgat Bozok Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-5448-2226
Prof. Dr. Mehmet YILMAZ, *Gazi Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-6700-6579
- 15. Bölüm** **Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar ile Amaçlar için Ortaklıklar Amaçlarının Öğretim Programlarındaki Yeri**
Doç. Dr. Galip ÖNER, *Erciyes Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-5683-1127

ÖN SÖZ

Sürdürülebilir kalkınma, günümüz dünyasında giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Gelecek nesillerin yaşam kalitesini ve gezegenimizin sağlığını korumak için bu kavramların eğitim sistemlerinde yer alması hayati öneme sahiptir. İşte bu noktada, Türkiye'deki ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde sürdürülebilir kalkınma eğitiminin nasıl ele alındığını incelediğimiz bu kitap önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır. İncelemelerimiz, mevcut öğretim programlarının sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ne ölçüde uyumlu olduğunu ve hangi alanlarda iyileştirme gerektiğini ortaya koymaktadır. İlköğretim programlarında fen bilimleri, çevre eğitimi, hayat bilgisi gibi derslerde sürdürülebilir kalkınmaya yönelik bazı kazanımların olduğu görülmektedir. Ancak, bu kazanımların sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden bazıları açısından yeterli sayıda olmadığı ve özellikle tarım, yerli üretim, toplumsal cinsiyet gibi konuların yeterince vurgulanmadığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde, ortaöğretim programlarında da benzer bir tablo gözlemlenmiştir. Kitap, Türkiye'nin nitelikli eğitim hedeflerine ulaşma sürecini de ele almaktadır.

Bu kitap, Türkiye'nin eğitim sistemini sürdürülebilir kalkınma hedeflerine daha fazla uyumlu hale getirme yolunda adımlar atması gerektiğini vurgulamaktadır. Özellikle tarım, yerli üretim, sağlık ve çevre gibi alanlarda daha kapsamlı ve derinlemesine bir eğitim yaklaşımının benimsenmesinin önemine işaret etmektedir. Gelecek nesilleri sürdürülebilir bir dünyaya hazırlamanın, bugünkü eğitim programlarının görevi olduğunu unutmamalıyız. Bu anlamda kitap, Türkiye'nin eğitim alanındaki önemli bir ihtiyacını doldurmak amacıyla hazırlanmıştır. İlköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki eğitimciler, karar vericiler ve sürdürülebilir kalkınma konusuyla ilgilen herkes için önemli bir kaynak olacağını umuyoruz ve kitabı sürdürülebilir kalkınmaya gönül veren herkese ithaf ediyoruz.

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1:

YOKSULLUĞA SON VE AÇLIĞA SON AMAÇLARININ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDAKİ YERİ1

Arş. Gör. Rabia ASAL ÖZKAN

BÖLÜM 2:

SAĞLIKLI VE KALİTELİ YAŞAM AMACININ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDAKİ YERİ.....21

*Doç. Dr. Bahadır NAMDAR
Dr. Öğr. Üyesi Fulden GÜLER NALBANTOĞLU*

BÖLÜM 3:

NİTELİKLİ EĞİTİM AMACININ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDAKİ YERİ.....55

Prof. Dr. Hasret NUHOĞLU

BÖLÜM 4:

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ AMACININ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDAKİ YERİ.....71

Doç. Dr. Esra KIZILAY

BÖLÜM 5:

TEMİZ SU VE SANİTASYON AMACININ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDAKİ YERİ.....85

*Doç. Dr. Elif ATABEK YİĞİT
Prof. Dr. Fatime BALKAN KIYICI*

BÖLÜM 6:

ÜRETEEN NESİLLER KILAVUZU ARICILIK
ETKİNLİKLERİ.....105

Fikriye SANDAL

Doç. Dr. Aslı SAYLAN KIRMIZIGÜL

BÖLÜM 7:

İNSANA YAKIŞIR İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME AMACININ ÖĞRETİM
PROGRAMLARINDAKİ YERİ.....121

Doç. Dr. Mustafa HAMALOSMANOĞLU

Zübeyde TECİMER ALTINEL

BÖLÜM 8:

SANAYİ, YENİLİKÇİLİK VE ALTYAPI AMACININ ÖĞRETİM
PROGRAMLARINDAKİ YERİ.....145

Prof. Dr. Özlem KORAY

BÖLÜM 9:

EŞİTSİZLİKLERİN AZALTILMASI AMACININ ÖĞRETİM
PROGRAMLARINDAKİ YERİ.....167

Doç. Dr. Ayşegül OĞUZ NAMDAR

BÖLÜM 10:

SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRLER VE TOPLULUKLAR AMACININ
ÖĞRETİM PROGRAMLARINDAKİ YERİ.....181

Doç. Dr. Mustafa ÇEVİK

Prof. Dr. Nasser MANSOUR

BÖLÜM 11:

SORUMLU ÜRETİM VE TÜKETİM AMACININ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDAKİ YERİ.....199

Dr. Öğr. Üyesi Merve Lütfiye ŞENTÜRK

BÖLÜM 12:

İKLİM EYLEMİ AMACININ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDAKİ YERİ.....245

*Ali Can YÜKSEK
Doç. Dr. Ahmet GÖKMEN*

BÖLÜM 13:

SUDAKİ YAŞAM AMACININ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDAKİ YERİ.....279

*Doç. Dr. Ferhat KARAKAYA
Doç. Dr. Selçuk ARIK
Prof. Dr. Mehmet YILMAZ*

BÖLÜM 14:

KARASAL YAŞAM AMACININ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDAKİ YERİ.....297

*Doç. Dr. Selçuk ARIK
Doç. Dr. Ferhat KARAKAYA
Prof. Dr. Mehmet YILMAZ*

BÖLÜM 15:

BARIŞ, ADALET VE GÜÇLÜ KURUMLAR, AMAÇLAR İÇİN ORTAKLIKLAR AMAÇLARININ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDAKİ YERİ.....331

Doç. Dr. Galip ÖNER